

INNKALLING TIL MØTE I STYRINGSGRUPPA FOR HEIPLANEN

Møtested: Kristiansand, Hotell Norge

Møtetid: Onsdag 9. juni, kl. 11.00 (m/lunsj) – ca. 15.00

Saksliste:

Sak 6/10 Valg/konstituering av styre for planarbeidet

Sak 7/10 Status og videre framdrift i planarbeidet

Sak 8/10 Studietur

Sak 9/10 Eventuelt

Forfall bes meldt til undertegnede snarest mulig, og det bes om at en ved forfall selv informerer varamann.

Stavanger 27. mai 2010

John Jastrey
prosjektleder
41312654 / 51516695
john.jastrey@rogfk.no

www.heiplanen.no

Sak 6/10 Valg/konstituering av styre for planarbeidet

Det er nå foretatt ny utnevning / valg av representanter til styret for planarbeidet. Forrige styre var et styre for planprogrammet, mens vi nå setter i gang selve planarbeidet. Dermed må det velges leder og nestleder.

Det bør også utpekes fire representanter til et Arbeidsutvalg.

Forslag til vedtak i sak 6/10:

- 1) ..... velges til leder av styret
- 2) ..... velges til nestleder av styret
- 3) Følgende fire representanter velges som arbeidsgruppe:

....., ..., ..., ...

Sak 7/10 Status og videre framdrift i planarbeidet

Innledning til saken holdes av prosjektleder J. Jastrey og doktorgradsstipendiat Mikaela Vasstrøm

Planprogrammet er nå formelt vedtatt i alle fylkestingene i samsvar med vedtak i styringsgruppa 2.2.2010 - med unntak av Aust-Agder, der det ble vedtatt et par tilleggspunkt:

2. I det videre arbeidet må det foretas en grensejustering av planområdet som hensyntar de innspill som er kommet til planprogrammet.
3. Fylkesutvalget vil påpeke den uheldige prosessen MD har valgt ved å utarbeide et villreinkart med manglende lokal regional deltaking i forkant av den ordinære planprosessen

1. Status for planarbeidet

Gjennomførte møter feb – mai 2010

Parallelt med den politiske behandling i tingene, har prosjektleder gjennomført møter i 16 av de 18 deltakende kommunene (Odda og Strand ønsket ikke å avholde møter). På disse møtene møtte med få unntak Ordfører, administrativ ledelse, enkelte medlemmer i planutvalg o.l. og en eller flere knyttet til kommuneplanleggingen i kommunen. I Bykle, Valle og Bygland var også Fylkesordfører Laila Øygarden med. I disse kommunene deltok også doktorgradsstipendiat Mikaela Vasstrøm som observatør. Enkelte kommuner valgte å ha med grunneierrepresentanter o.a. i dagmøtet, istedenfor å avholde et åpent kveldsmøte.

I tillegg til dagmøter, ble det avholdt 11 kveldsmøter. Her møtte i første rekke grunneiere fram, representanter fra grunneierlag og skogeierlag m.fl., samt andre interesserte.

Hensikten med de kommunale møtene gikk fram av dagsorden, som ble sendt ut på forhånd og i stor grad fulgt opp i møtene.

Hensikten med dagmøtene var:

1. Å få en oversikt over **konfliktområder** i og opp mot fjellet, altså der det er eller har vært innsigelser fra fylkesnivå el.a. Som grunnlag for dette trenger vi - utskrift av / eller på lerret m/ prosjektor - arealdelen av kommuneplanen og kopi av saker.
2. I sammenheng med dette vil vi da kunne diskutere **hva er / hvor er hindringene for ønsket utvikling** i og opp mot fjellområdene. Og hvor er **mulighetene!**? Hvilke ønsker/planer har kommunen for næringsutvikling knyttet til heiområdene?
3. Har kommunen en formening om det er - og hvor det evt. er - en **øvre grense** for videre infrastrukturutvikling?
4. Videre samarbeid, lokalt arbeid med den regionale planen. Hva er mulig/ønskelig å arbeide med lokalt?
5. Jeg vil gjerne få en oversikt over uenigheten med **villreinkartet** – hvor og hvorfor – og evt. forslag til endringer
6. I tillegg vil jeg gjerne få tilgang til følgende **fakta/data** fra arealplanlegger og/el. tilsvarende person(er), og tid til å diskutere plantekniske tema mm.
  - digitale kommuneplandata (jeg vil gjerne få de direkte inn på pc eller minnepinne). Format: Shape eller Sosi
  - andre kommunale planer/vedtak mm av relevans for videre arbeid
  - (løypeplan, småkraftverk, friluftsliv mmm)
  - scooterløyper/ traseer/kommunale vedtekter
  - data om villreinjakta

Hensikten med kveldsmøtene var:

1. å informere om hva denne regionale planprosessen er og åpne for spørsmål og debatt,
2. og hvordan kommunen har tenkt å arbeide videre med saken og holde "sine egne" informert og hvordan lokalt arbeid med planen kan/vil foregå

Oppsummering av møtevirksomheten

Her følger korte generaliserte notater og foreløpige konklusjoner fra møtene. Det er svært mange detaljer knyttet til de enkelte punktene, men det legges ikke opp til at styret drøfter dette nærmere nå i denne sammenhengen. De vil i første omgang tas opp i planfaglig nettverksgruppe 10.6., samt i kommune- og fylkesvise møter i høst, hvis nye struktur og framdrift for arbeidet blir vedtatt av styret (se forslag til vedtak).

Ang. plangrense:

- Generelt: Plangrensa justeres til å omfatte nødvendig randsone utenfor nasjonalt villreinområde – ikke planlegge "mer enn nødvendig" for å løse planoppgaven.
- Rogaland: Små endringer, innsnevring ønskes i de marginalt berørte kommunene Gjesdal og Bjerkreim.
- V-Agder: Ønske om plangrense tettere inntil villreinens leveområde.

- A-Agder: Åmli ønsker grensa mye tettere inntil villreinens leveområde, Bygland vil trekke den lenger nord, men ellers er kommunene i Setesdal helt omsluttet.
- Telemark: Små endringsforslag. Justere i forhold til Hardangerviddaplanen i Vinje.

Ang. utviklingspotensial

- Generelt: Det er svært lite planlagt og forventet press innenfor foreløpig forslag til villreinens leveområde. Utbyggings- og utviklingsønskene ligger i randsonen til fjellområdene i og nær ved eksisterende infrastruktur. Ny utvikling i leveområdet og i verneområdene er knyttet til utvikling av nye næringer som i første rekke krever mulighet til å ta i bruk og vedlikeholde/videreutvikle eksisterende bygg, eller næringer som ikke krever infrastrukturtiltak. Setesdal opplever lite handlingsrom pga villrein.
- Staten v/Fylkesmannen oppfattes som uforutsigbar i forhold til nye tiltak og planer i randsonen. Det er viktig å få en avklaring på hvor villrein kan benyttes som innsigelsesgrunn.

Ang. potensielt leveområde for villrein

- Generelt: Svært mange negative tilbakemeldinger om prosess omkring potensielt leveområde, kommunene er ikke hørt, fagfolk har overstyrt prosessen.
- Rogaland: Svært lite uenighet. Marginalt område i Suldal bør utgå, også områder lenger sør vest for større utbygginger og veinett.
- V-Agder: Ønsker om justeringer i forhold til eksisterende hytteområder/turistsatsing, noe frustrasjon omkring mange forskjellige villreingrenser opp gjennom de siste tiåra.
- A-Agder: Grensa for tett innpå bygdene, en del uenighet omkring enkelte funksjonsområder, marginale områder bør utgå / reduseres, ellers som V-Agder.
- Telemark: Ønsker justeringer som i V-Agder.

Ang. nasjonalt villreinområde

Generelt: Det er stor enighet om at det må utarbeides et konkret forslag til nasjonalt villreinområde og randsoner. Det må konkretiseres innhold "i og utenfor", slik at det er mulig å komme videre med konkretisering av hvordan dette vil påvirke mulighetene for næringsutvikling mm.

Prosjektleder mener med grunnlag i samarbeidet med kommunene m.fl. at det kan trekkes en grense for nasjonalt villreinområde som ivaretar det alt vesentlige av forslaget til potensielt leveområde og samtidig unngår utviklings- / og konfliktområder i kommunene.

Forutsetninger for dette er:

- Nasjonalt villreinområde trekkes utenfor eksisterende større hytteområder og kommunale satsingsområder. For enkelte områder må det lages "hull" (eks. Bjørnevatn, deler av Hovden-området).
- Det må vurderes å ta ut områder der det er godt begrunnet lokal uenighet om villreinens leveområde.

- I randsonen må det i retningslinjene "åpnes opp for" utvikling av nye næringer (som i "Landbruk pluss"), samt slik at staten v/Fylkesmannen sin behandling av søknader i sonen blir mer forutsigbar. Randsonen er samtidig ikke et entydig begrep, men det må soneres etter behov, slik at hytteområder, reiselivsplanlegg, viktige landbruksarealer mm får tilpassede retningslinjer.
- Arealkategorien LNF brukes, der hensynssone "nasjonalt villreinområde" benyttes som virkemiddel for villreinens leveområde. Andre areal-/hensynssoner benyttes etter behov (jfr. andre pågående regionale planprosesser).

Ang. videre prosess

- Bykle, Valle og Bygland ønsket samarbeid med doktorgradsstipendiat Mikaela Vasstrøm om lokale prosesser. Det er nå gjennomført flere slike møter, og vi viser til eget innlegg om dette. Resultater fra dette arbeidet vil bli samordnet med heiplanen.
- Andre kommuner ønsket at det ble egne lokale prosesser knyttet direkte til forslag til avgrensning av nasjonalt villreinområde og randsoner inkl. forslag til innhold/retningslinjer.
- Det er i liten grad framkommet ønsker fra kommunene om å sette i gang eget utredningsarbeid el.lign. knyttet til tema som bygdeutvikling, næringsutvikling, reiseliv osv. utover det som alt er nevnt.
- Videre prosess vil også trekke vekslers på Rondane og Hardangervidda – som er inne i en slutfase. Her vil det foreligge konkrete forslag til arealbruk og retningslinjer som vi vil få direkte nytte av i videre arbeid.

Andre møter:

Utover kommunene er det avholdt møter med fylkesmennene, turistforeningen (v/Kristiansand og omegn -, Stavanger - og den norske turistforeningen), GPS-prosjektet, to møter med prosjektlederne i de andre regionale planprosessene, to møter med villreinnemnd/-lag, der også SNO sine representanter var til stede på ett av dem. Det er også god kontakt med prosjektet "gråberg til gull".

Annet arbeid:

Det er lagd en rekke temakart, i foreløpige utgaver (skal oppdateres og utformes bedre i løpet av sommeren), flere vil komme til. Disse kan ses på www.heiplanen.no. Poenget med disse kartene er å visualisere konkrete problemstillinger på regionalt nivå, og sammenstille disse med potensielt leveområde for villrein. I plandokumentet vil det knyttes kommentarer og utfyllende opplysninger til kartene.

Arbeidets gang i forhold til planprogrammet

Organisering/medvirkning

Planprogrammet er nylig vedtatt, og skal være "en plan for planarbeidet". Prosjektleder har valgt å arbeide friere i forhold til organisasjonsmodellen enn det planprogrammet skisserer. Ved å avholde lokale, kommunevise møter, samt direkte møter med fylkesmenn m.fl. i stedet for ett eller flere store fellesmøter i et planfaglig nettverk, mener jeg å ha oppnådd følgende:

- det er skapt en økt, gjensidig forståelse av hva dette planarbeidet kan og vil innebære for kommunene;

- det er gitt direkte adgang til meningsutveksling mellom prosjektleder og lokale politikere, administrativt personell og grunneiere/lokale organisasjoner
- prosjektet har fått direkte tilgang til nødvendig informasjon om konfliktområder, utviklingspotensial, kommuneplan, osv osv, som er av uvurderlig hjelp i det videre arbeidet.
- Det er med dette skapt en bedre lokal forankring av planarbeidet, i samsvar med uttalelser til planprogrammet fra en rekke kommuner. En del av behovet for møter i referansegruppa er også med dette ivaretatt.

Viser ellers til pkt. 2 i saksframstilling ang. videre organisering og gjennomføring av arbeidet.

Faglige utredninger

Av faglige utredninger er det gjennomført følgende prosjekt (i samarbeid med de andre pågående regionale planene):

- Ferdsel ut fra fjellnære reiselivsbedrifter (NINA)
- Ferdsel i villreinens leveområder (NINA)
- Ringvirkninger av fritidsbebyggelse – kunnskapsstatus (Østlandsforskning)
- Villrein som kilde til verdiskaping og samfunnsutvikling (Østlandsforskning)
- Potensielt leveområde for villrein (Norsk villreinsenter)

Arbeid i andre planområder med relevans for Heiplanen:

- Utmarksnæringer og LNF-begrepet (Asplan Viak)
- Reiselivets arealbehov rundt Hardangervidda (Asplan Viak, pågå)

Rapportene kan leses via www.heiplanen.no . Relevante resultater fra arbeidet vil bli tatt med i det videre planarbeidet.

Kulturavdelingene i de aktuelle fylkene ble kontaktet om interesse for et prosjekt knyttet til bl.a. å bedre kunnskapsnivået om kulturminnene i området. Rogaland, Vest- og Aust-Agder har mye tilgjengelig informasjon, som bl.a. ble samlet inn i forbindelse med "flerbruksplanen" for en del år tilbake, mens Telemark mangler en del for å komme på samme nivå. Det ble ikke gitt respons på henvendelsen, men prosjektleder har likevel søkt midler fra Md til et slikt arbeid via de årlige prosjektmidlene.

Det er søkt om midler til et prosjekt i samarbeid med NINA. Dette prosjektet er fortsatt på skissestadiet, men innebærer forslag til samarbeid mellom forskning og forvaltning om hvordan en skal lykkes med å få opp dyretallet i / tatt i bruk igjen vestlige og sørlige områder. Et slikt arbeid kan følges opp via handlingsdelen av planen.

Annet

I de konkrete arbeidsmøtene i kommunene har det kommet fram kommunale satsingsområder, planer om videre utvikling av hyttefelt og reiseliv, lokale behov innen landbruket, løypenett og –planer, mm. Disse ble satt opp imot forslag til potensielt leveområde for villrein, og konkrete forslag til endringer er notert og vil bli arbeidet videre med. Det er en unison tilbakemelding om at kunnskapsbehovet er på plass for å kunne trekke et konkret forslag til nasjonalt villreinområde.

I det videre arbeidet blir det bl.a. derfor lagt vekt på å få på plass denne delen av planarbeidet.

2. Forslag til videre framdrift i planarbeidet

Planprogrammet legger opp til høringer og sluttbehandling i 2012.

Flere moment peker i retning av at vi bør forsøke å få endelige vedtak i fylkestingene før nye fylkesting tiltrer ca. desember 2011:

- Det er valg på kommunestyre og fylkesting i 2011. Med en så komplisert og langvarig planprosess, vil det være mest formålstjenlig at de samme politikerne som har stått for planprogram og planforslag og står for endelig vedtak av planen.
- Planprosessene i Rondane og Hardangervidda slutføres våren 2011. Disse har så langt vist tydelig at det er arealspørsmålene knyttet til nasjonalt villreinområde m/randsoner med arealformål og retningslinjer, som er det sentrale å få på plass. Prosessene ligger ca. ½ år foran oss, og vil gi svært konkrete og nyttige innspill til arbeidet med Heiplanen.
- Kommunene har som tidligere nevnt uttrykt ønsker om å kjøre lokale prosesser knyttet til grense og retningslinjer/innhold for nasjonalt villreinområde m/randsoner høsten 2010, og
- det synes ikke være påkrevd å starte opp nye utredningsprosesser o.l. for å kunne fremme forslag om dette. Dette begrunnes både i de kommunale møtene og erfaringene fra de andre planprosessene.
- Evt. nødvendige utredninger, evt. manglende kunnskapsstatus mm og tilhørende tiltak som ikke tas opp i planprosessen, kan legges inn i handlingsdelen for planen.

Forslag til vedtak i sak 7/10:

1) Styret endrer på framdriftsplanen for videre arbeid i samsvar med følgende tabell.

Revidert framdriftsplan			
2010	juni	styremøte planfaglig nettverksgruppe	prosjektleder arbeider parallelt med planforslag, konsekvensvurderinger og handlingsdel
	juli	befaringer	
	aug	prosjektleder sender ut konkrete grenseforslag m/innh. og grovt forslag til handlingsdel til kommunene	
	sep	lokale prosesser i kommunene	
	okt	lokale prosesser i kommunene studietur og styremøte	
	nov	<u>fylkesvis</u> : referansegrupper og planfaglig nettverksgruppe	
	des	prosjektleder syr alt dette sammen til et felles planforslag med KU	
2011	jan	planfaglig nettverk / referansegruppe m/behandl. av planforslag	
	feb	styrebehandling av planforslag med KU	
	mar	høring av planforslag	
	apr		
	mai	styremøte etter høringa, vedtak om planforslag	
	jun	oversending til fylkestingene	
	jul		
	aug	behandling i fylkestingene	
	sep		
	okt	oppfølging etter vedtaksrunden	
	nov/des	ferdig...!?	

Sak 8/10 Studietur

Det ble gjort følgende vedtak i sak 3/10:

"Prosjektleder får i oppgave å legge fram konkrete forslag til studietur til førstkommende styremøte," og i sak 4/10 Møteplan:

"Første styremøte i styringsgruppa for planarbeidet skal være 9. juni. Neste styremøte vil være i forbindelse med studietur, som skal legges i perioden 21./22.-25.10."

Det er innhentet hjelp til å arrangere studietur fra Aurland naturverkstad (www.naturverkstad.no). Grunnen er at dette er et godt etablert fagsenter, med svært god kompetanse og erfaring fra relevante fagfelt. De arbeider mye med næringsutvikling knytta opp mot verna områder og i kulturlandskap, og har arrangert flere studieturer for lignende grupperinger. Verkstaden er også sekretariat for regionalparkene i Norge - en tematikk som kan gi verdifulle innspill og erfaring til "vår" planprosess.

Prosjektleder har ønsket at studieturen går til et sted med minst mulig språkbarriere for en gruppe med taleføre og engasjerte deltakere, og har derfor ikke tatt med reisealternativ til fastlands-Europa.

Alt. A

Det blir foreslått et opplegg til *Forest of Bowland Area of Outstanding Natural Beauty* og *Peak District National Park*, begge i nærheten av byen Manchester i England.

Tema for turen er:

- Bruk og vern - Kjennskap til ulike system for regional områdeforvaltning og stedsutvikling i England ("Area of Outstanding Natural Beauty" (AONB) og National Park.
- Praktisk natur- og landskapsforvaltning, tilrettelegging for besøkende osv.
- Lokal, stedsbasert næringsutvikling, merkevarebygging og markedsføring, bærekraftig reiseliv.
- Metoder for å synliggjøre og profilere lokal identitet og landskapets særpreg.
- Lokalsamfunn, arealplanlegging og stedsutvikling.

Flyruta er avhengig av utgangssted, men fra Stavanger lar det seg gjøre å reise kl. 06.20 fredag 22.10, med retur kl.22.20 mandag 25.10. Viser til vedlegg for flere detaljer om reisemål og innhold.

Alt. B

I tillegg har prosjektet "Gråberg til gull" også planlagt en tur i omtrent samme tidsrom, 20.- 23.10., til Skottland. Etter avtale med prosjektleder Elin T. Haugen, legges dette fram som alternativt reisemål. Det er Aurland naturverkstad som også står bak dette forslaget. Se vedlegg for flere detaljer.

Tema for studieturen er:

- Utvikling av besøksopplevelse gjennom stedformidling

Her er utgangspunktet Aberdeen, med direktefly t/r Stavanger, med avgang kl. 11.05 onsdag 20.10., og retur kl. 15.20 den 23.10. I følge prosjektleder Elin Tjordan

Haugen, kan det være mulig å forskyve datoene. Påmeldingsfrist for denne turen er satt til 15. juni.

Deltakere

Styringsgruppa utgjør 22 medlemmer. Selv om ikke alle blir med, er dette en etter måten stor gruppe. Styret bes vurdere om flere parter bør inviteres med på turen.

Finansiering

Det legges opp til 100% finansiering av turen fra prosjektmidlene.

Forslag til vedtak i sak 8/10

1. Styringsgruppa ønsker å gjennomføre studietur til ..... i perioden ..... til ..... 2010.
2. Det åpnes opp for at ..... også får invitasjon til å delta.